

7084 pdf

HOLM HAGEN, F.

1706

IN: ANALECTA

HISTORIAE PHILOSOPHICAE

P. 363-405

PYTHAGORAEO-PLATONICA

Σύνοψις.

Audantur Pythagoraei ac Platonici, quod non tantum de fine, & sed de mediis eum consequendi, secus ac vulgo fieri solet, fuerint solliciti, §. I. Finis philosophiae Pythagoraeae, §. II. Itemque Platonicae, §. III. Medium primum iuxta utramque erat cognitio sui ipsius, §. IV. Alterum, καθάρσις seu purgatio, §. V. Huc referebant etiam introuersionem, §. VI. Itemque ἀνόδον seu ascensum, §. VII. Purgandus animus fuit a labe corporea, §. VIII. Materia namque iuxta veteres fuit principium mali, §. IX. Internae purgationis symbola apud veteres fuerunt purgationes corporis, lotiones & lustrationes, quae receptae etiam fuerunt apud Ebraeos, §. X. itemque apud gentiles, §. XI. Modus lustrationis varius fuit, §. XII. Abusus ipsis gentilibus improbat, §. XIII. Sententia Iohannis Clerici de causa lotionum apud Ebraeos sub examen reuocatur, §. XIV. Philosophi ad internam purgationem respiciebant, simul purgationem animae post mortem admittebant, §. XV. Purgationes ac lustrationes gentilium, dederunt occasionem aquae

*aquae lustrali in ecclesia Romanensi, §. XVI. De
 Etina quoque de purgatorio ex Theologia gen-
 tilium, & philosophia Platonica fluxit, §. XVII.
 Ex interna & philosophica purgatione fluxit via
 purgatiua Mysticorum, §. XVIII. Theologia
 Mystica neutiquam ideo culpanda, quod Plato-
 nicas sententias aut formulas retinuerit, §. XIX.
 Quo iure multi Platonici impuritatis arguan-
 tur, §. XX. Quae Plato de amore docuit, in-
 telligenda sunt de amore incorporeo, §. XXI.
 Platoniorum quorundam, Gnosticorum, alio-
 rumque haereticorum veterum impuritates, (se-
 modo vera sunt, quae de illis commemoran-
 tur) ipsi Platoni non possunt imputari, §. XXII.
 Amor corporeus, sed licitus, an ex Platonis men-
 te ad animae ascensum aliquid conferat? sen-
 tentia Dodwelli, §. XXIII. Quid laudandum in
 hac doctrina: praesertim, quod scriptura sacra
 poenitentiam itidem per purgationem cordis ex-
 primat, §. XXIV. Defectus *ναδάεσσεως* Py-
 thagoraeo-Platonicae, §. XXV. Agnouerunt
 tamen, hanc purgationem per preces esse obti-
 nendam, §. XXVI. Quae de corporea labe,
 itemque de assimilatione Dei dicunt, caute sunt
 capienda, §. XXVII.*

§. I.

Ocent omnes, quotquot aut-
 olim philosophiae sacris opera-
 ti sunt, aut hodiernum operan-
 tur, magna consensione, unicui-
 que

que mortalium bene feliciterque vitam, transacturo incumbere, ut primo de fine ultimo & extremo, ad quem omnes suas actiones cogitationesque dirigat, sollicitus sit, tum vero de mediis, quibus consequi hunc finem atque obtinere queat, cogitet. Quis vero iste finis sit, quod extremum, in eo maximopere inter se dissentiunt, qui sanctiori scripturae luce destituti, incerta rationis vestigia premunt, cupiditatesque suas, ut plerumque fieri solet, aut in vita, aut in doctrina duces atque magistras sequuntur. Id vero mirum alicui videri solet, quod, cum de fine, de summo bono, de aeterna, semperque duratura felicitate, omnibus tam multus sermo sit, de mediis tamen eo perueniendi paucissimi, saltem serio, & ita, ut decet, sint solliciti. Perlustrando namque omnes philosophorum sectas, vix quidquam, quod operae pretium sit, in vlla veterum reperi, praeterquam in Pythagoraea & Platonica. Si enim dicendum, quod res est, quidquid etiam clamitent secus sentientes, in nulla philosophorum veterum secta, tot verae & genuinae sapientiae rudera in his inveniuntur. Inter reliqua autem media, summum finem obtinendi, quae suis discipulis commendarunt, eminet καθάρσις seu purgatio, de qua nunc ita dispicere lubet, ut primo Pythagoraeorum & Platoniorum

hac

hac de re placita enumeremus, tum quid in iis aut laudandum, aut vituperandum sit, paucis indicemus.

§. II. Vt autem nexus doctrinae Pythagorae eo melius patefcat, primo de fine, quem philosophiae suae statuit Pythagoras, aliquid monere iuuat, ut eo rectius intelligatur, quo pacto ad eum quadrent media. Res autem notissima est, Pythagoram τὴν ὁμοίωσιν τῷ θεῷ seu *assimilationem Deo*, pro ultimo mortalium finem vendidisse. Legat, saltem, qui hac de re dubitat, praefationem Hieroclis ad aurea carmina, in qua aperte & citra ambages hoc docet. Sic ordinem & finem philosophiae innuit his verbis: πρῶτον ἀνθρώπου θεὸν γίνεσθαι, καὶ μετὰ τὸ τοῦ θεοῦ, ὁποῦται γίνεσθαι *hominem fieri hominem, & post Deum, oportere fieri hominem*. Homines immensos cupiditatibus suis seruientes, iisque in merfos penitus, a brutis non differre, vti credo, arbitratus est. Hi ergo, si ad qualemcunque vitae morumque honestatem perducuntur, homines fiunt: at ut veram adipiscantur felicitatem, necesse est, ut iuxta Pythagorae disciplinam, Deo similes rediantur. Prolixius idem Hierocles & his verbis edisserit, quae breuitatis causa, latino saltem sermone exhibemus: *Hic finis est Pythagorae disciplinae, ut toti penitus alati fiamus, ut non mortis tempus instat, relicto in terra mortali corpore.*

corpore, eiusque natura exuta, ad coeleste iter expeditiores fiant philosophicorum certaminum athletae: tum enim in primum statum illos restitutum iri, & Deos fore, quantum licet hominibus, vltima equidem verba, quantum licet hominibus, ex philosophia Platonica adiecta esse, docet Io. Schefferus, a cum ceteroquin absolute statuerint Pythagoraei, vltimum finem hominis esse, Deo similem fieri.

§. III. Nimirum consentiebant haecenus cum Pythagoraeis Platonici, quod utrique docebant, vltimum hominis finem esse ὁμοίωσιν ἑ θεῶ. quod diserte testatur Stobaeus: b Σωκράτης, πλάτων, ταυτὸ τῷ πυθαγόρῃ τέλει ὁμοίωσιν θεῶ. Socrates & Plato, quemadmodum Pythagoras, finem dixerunt Dei similitudinem. Sed monet simul idem Stobaeus, clarius hoc expressisse Platonem, addita restrictione: κατὰ τὸ δυνατόν. Certe hanc Platonis mentem sententiamque fuisse ex ipso Platone ostendit iam laudatus a nobis Io. Schefferus, prouocans ad dialogum eius, cui titulus: *Philebus*. Nec aliter Alcinous, c qui in compendio philosophiam Platonis exhibuit: *Quibus omnibus consen-*

(a) de natura & constit. philos. Ital. cap. VII. pag. 43. (b) lib. II. eclog. cap. III. (c) cap. XXVII.

cientem finem induxit Dei ipsius, quoad humanum genus assequi id potest, similem fieri. Quousque admitti haec doctrina poscit, hic non est dicendi locus: explicabitur id citra ambages in sequentibus. Id saltem non possumus non hic obseruare, quod monente etiam lo. Scheffero, consentientia plane cum sententia Pythagorae atque Platonis docuerit Aristoteles. Certe Simplicius d ex versione Sebastiani Foscarenii, mentem Stagiritae ita exprimit: *Vtrique parti philosophiae communis finis, quem homo assequi debet, ipsa extrema & perfectissima felicitas, de qua nihil excellens ac praestans alicui philosophorum, etiam eorum, qui ad extremum philosophati sunt, Aristoteles reliquit, quo illum attingere possent, immo nec hominem appellandum esse, sed Deum censuit, qui ad illam peruenisset.* Refert & hunc locum Schefferus e additque alium ex Eustratio, longe adhuc luculentiozem. Cum ergo vulgo haec Platonis ac Pythagorae sententia pro principio omnis Enthusiasmi venditetur, nullam video rationem, cur non & Aristoteles illis iungatur. Sed hoc *ὡς ἐν παρόδῳ*.

§. IV. Inter media autem huncce finem consequendi Pythagoræ pariter ac Platonici primum locum tribuebant *cognitioni sui ipsius*. Iampridem illud, & recte quidem, obseruauit

Lucas

(d) in proleg. in categor. (e) l. c.

Lucas Holstenius. *Sui cognitionem*, inquit, *Pythagorae ac Platonis schola*, ut principium atque fundamentum totius philosophiae statuebant ad purgandum a vitiis animum, & virtutibus & veritatis cognitione excolendum. Suffragantur ipsi tum Pythagoraei, tum Platonici. Ex illis saltem audire iuvat Hieroclem f. latino idiomate donatum: (Graecum enim textum semper, quod semel monuisse sufficiat, breuitatis causa omittere animus est) sed & hoc etiam in eo, quod hic praecipuum continetur, scilicet ut seipsum quivis noscat, quod bonas actiones omnes, omnesque contemplationes atque cognitionis rationes debet antecedere. Platonis eandem fuisse sententiam nemo dubitaverit, qui vel mediocriter in eius versatus sit philosophia. Spectat huc integer eius dialogus, qui *Alcibiades* inscribitur. Sed & in *Philebo* eum habere quae huc spectant, constat. De aliis autem philosophis, praesertim Stoicis, sui notitiam commendantibus, dictum a nobis est alibi.

§. V. Cognitionem sui ipsius, iuxta disciplinam Pythagoraeo - Platoniam, excipiebat *καθάρσις* seu purgatio. Enimuero ita est, parum prodest aegroto, nosse morbum, nisi rationem eum depellendi sciat. A naevius non liberatur, qui corpori eos adhaere

A a rere

(f) ad carmen aureum cap. XIV.

rere non nescit, nisi abstergere illos, corpusque adeo purgare annitatur. Proinde Pythagoraei ac Platonici docebant, parum proficere aliquem notitia sui ipsius, nisi purgatio quoque accederet. Lucas Holstenius idem inquit, iis, quae antea dedimus verbis, ad purgandum a vitiis animum, cognitionem sui ipsius, ex Pythagoraeae ac Platonicae scholae decretis, comparatam esse docens. Hipparchi saltem adhuc addimus testimonium Io. Scheffero quoque memoratum; *Debemus omnibus modis inueteratas maculas abluentes & repurgantes philosophica doctrina detergere.* Sed plura huius rei testimonia deinceps afferemus.

§. VI. Referebant porro Pythagoraei ad purgationem *ἐπισροφήν εἰς ἑαυτὸν*, idque etiam celeberrimo isto effato, *λάθε βιώσας* innuebant. Dubito, nūm ut partem? an fructum? Namque hoc ni fallor voluerunt, istam *ἐπισροφήν εἰς ἑαυτὸν* tantopere commendantes, rerum extra nos positarum curam omnem deponendam esse, saltem non admittendam eo usque, ut animae perturbare quies tranquillitasque posset. Parum utique profecit qui domum purgavit, nisi idem impediatur ne statim iterum contaminetur, Hinc Maximus de Proclo verba faciens

(g) cap. IX. pag. 75.

ciens : *usque adeo latebat, quantum ne Pythagoraei quidem, qui praeceptum hoc Autoris sui λα-
 ῶς βιωσας inconcussum servant.* Refert hoc it-
 idem Io. Schefferus h qui & aliud Philostrati i addit de Appollonio Thyanaeo, haud extremo omnino Pythagoraeorum, verba facientis.

§. VII. Tandem sequebatur ἀνοδὸς seu *ascensus*. Puto hac voce ipsam cum Deo coniunctionem innuere voluisse Pythagoraeos. Iamblichi hac de re haec extant verba in Protreptico : k *a quo prima plane malorum, quae nobiscum nata sunt, ab exortu nostro, quies ac immunitas erit. Deinde nobis aderit notitia felicitis & beatae vitae, quanta illa qualisque futura sit. Cum hac ἀνίοντας ascendentes princeps & diuinum genus hominum contemplabimur, & in hoc firmati propositae a Diis beatissimae vitae finem consequemur.* Plura hanc in rem ex Porphyrio l atque Stobaeo m affert saepius laudatus Schefferus, qui & sequentem Senecae huc trahit locum : n *Sursum ingentia spatia sunt in quorum possessionem animus admittitur, at ille si minimum secum ex corpore tulit, si*
 A a 2 *sordidum*

-
- (h) l. c. p. 76. (i) in vita Apollonii lib. VIII. c. 2.
 (k) apud Schef. l. c. pag. 77. [1] de non esse carn. cap. XXX. seqq. (m) in eclog. p. 144.
 (n) lib. 1. quaest. natur.

sordidum omne deterfit & expeditus levisque ac contentus modico emicuit.

§. VIII. Iam si quaeras, quomodo itaque purgatio animi iuxta Platonicos Pythagorasque facta sit, audiendus iterum est Hierocles, qui in sua ad carmen aureum commentatione purgationem dixit rem talem esse, qua mundamur ἀπὸ τῆς ὑλικῆς ἀλογίας, καὶ τῆς θνητῆς τῆς σώματος, *a fece rationi contraria mortaliq. corpore.* Alibi autem eam appellat *saeculentarum seu materialium detersionem*: τὴν τῶν ὑλικῶν μολυσμῶν ἀπόθεσιν. Vbi dum ἀπόθεσιν cogito, in memoriam mihi venit ἡ ἀπόθεσις τῆς παλαιᾶς ἀνθρώπου, ab Apostolo Paulo inculcata *Ephes. IV. 22.* Rursus quando purgationem illam constituebant in separatione ἀπὸ τῆς θνητῆς τῆς σώματος, mentem subeunt νεκρὰ ἔργα, iidem Apostolo Paulo commemorata *Ebr. VI. 1.* Et sane posset hinc occasio Pythagoricam, Platoniamque philosophiam, cum disciplina christiana contendendi nobis enasci, si immorari hisce diutius, per instituti nostri rationem, nobis liceret. Referre autem, ni fallor, huc etiam fas fuerit Platoniam istam Philosophiae definitionem, qua dixit eam esse μελέτην θανάτου, *meditationem mortis*, de qua legi merentur quae collegit Iustus Lipsius. o §. IX.

(o) *manuduct. ad philosoph. stoicam lib. II. c. 2.*

§. IX. Cur autem voluerint animum purgari, ἀπὸ τῆς ὑλικῆς ἀλογίας, itemque ἀπὸ τῶν ὑλικῶν μολυσμῶν, is demum facile intelliget, qui secum reputauerit, ethnicos veteres, primam mali originem ignorantes, vimque motuum corporeorum, quibus vix resistere anima poterat, sentientes, in eam ingressos esse sententiam, fontem prauitatis omnis atque mali in corpore atque materia quaerendum esse. Accedebat illorum sententia de origine animae, quam ex ipsa essentia diuina arcessebant, & per quam adeo non poterant non animam omnis labis immunem declarare, causam contra prauitatis & corruptionis in corpus coniicere. Sed ex Platoniorum tamen mente animae peccarunt, priusquam in corpus immerfæ sunt, cum hoc demum iis poenae loco inflictum sit. Quidquid huius sit, constans erat veterum sententia, originem mali a corpore ac materia esse, animamque corpori tanquam carceri, supplicii causa mancipatam. Pythagoræ hanc sententiam, quod mali omnis origo in materia sit quaerenda, diserte tribuit Iustus Lipsius p ad Eusebium prouocans, hoc Pythagoræ dogma referentem : q

A a 3

alterum

[p] *physiolog. stoic. lib. I. Dissert. XIV. (q) de præparat. euang. lib. XIV.*

alterum esse unionem. id est, Deum & bonum, alterum infinitum binionem, id est, Daemonem & malum, circa quem materialis multitudo est. Stoicos eidem opinioni fuisse addictos, quam Hermogenes deinceps, aliique ex veteribus ecclesiae christianae doctoribus in-deuia deflectentibus, iterum produxerint in scenam, notius est quam ut prolixius a nobis demonstrari debeat, egitque hoc ex instituto B. Iacobus Thomasius peculiari dissertatione cui titulum fecit: *Stoicis materia principium mali*, quae addita est eius commentationi, de *Exustione Mundi Stoica* r. Ad Platonem vero quod attinet, eum prorsus nonnulli pro auctore & inuentore huius sententiae venditare ausi sunt. Sic Cleombrotus apud Plutarchum s: *Platonem principio, quod qualitates quae gignuntur, ut subiectum sustinet, materiam nunc vocant, ex cogitato, multis magnisque philosophis liberaffe difficultatibus.* Id quidem perperam, quod Platonem primum inuenti huius auctorem facit, cum hanc sententiam Platone longe antiquiorem esse constet: at illud ingenue, quod ingressos in hanc sententiam veteres philosophos innuit, ut multis magnisque se liberarent difficultatibus. Enimuero originem mali ignorantes, eiusque causam, in ipsum Deum non posse sine maxima absurdi-

(r.] p. 162. seqq. (s) de des. orac. f. 414.

furditate coniici perspicientes, vix alia, quam haec, supererat via ex eiusmodi difficultatibus se expediendi. Corpus vero etiam pro carcere & eristagulo quodam animae habuisse tum Platonicos & Pythagoraeos, tum alios quoque ex veteribus philosophos, notum satis est, testimoniaque huc spectantia diligenter collegit Petrus Daniel Huetius, tum in Origenianis suis, tum etiam in quaestionibus Alnetanis. ▽

§. X. Ceterum, quemadmodum ipsa doctrina de καθάρσει, antiquissima fuit, ita recepta etiam antiquissimis gentibus fuere varia καθάρσεως symbola, lotiones, Iustrationes, variaeque expiationum genera. Neque gentilibus tantum, sed ipsis Ebraeis, quibus Deus ipse, inter sapientissimas, quas genti huic praescripsit leges, multas de lotionibus corporis purgatione dedit. Eas omnes vero eo spectasse, ut internae puritatis ac sanctitatis homines commonefacerent, nemo dubitauerit, qui secum expenderit, inficetum esse, si quis dixerit, corporis potius curam Deo esse quam animae. At ea est hominum prauitas, ut salubriter instituta mox foedisime corrumpant; externisque inhaerentes, vero scopo atque usu excidant. Sic & Ebraei in corporis lo-

A a 4

tion-

(t) lib. II. cap. II. q. VI. [v] lib. III. cap. XI.

tionibus fuere quam diligentissimi, impuritatis, qua animus laborabat immemores, adeo quidem, ut ipsi ad puerilem usque superstitionem, lotionum genera, earumque necessitatem auxerint. Testatur hoc scriptura sacra referens, reprehensos fuisse a Pharisaëis Christi discipulos, illotis quod cibum ceperint manibus: tum subiungit: *Nam Pharisei Iudaeique omnes non nisi saepe lotis manibus epulantur, tenentes veterum institutum. Item: a foro non nisi loti epulantur, aliaque multa sunt, quae tenenda acceperunt, poculorum lotiones, & urceorum, & aeramentorum & lectorum. Marc. VII. 4.* Suffragantur etiam ipsorum Ebraeorum testimonia, in illorum scriptis, praesertim in Talmude passim obuia, celebraturque cumprimis hoc illorum dictum: quicumque comedit panem absque lotionem manuum, perinde est, *כאלו בא על אישה זונה* ac si rem haberet cum muliere meretrice. Sed pluribus hoc argumentum doctissimi viri Eduardus Pocockius, x Scaliger, y Drusius, z alique profecti sunt. Res ipsa satis constat, nec dubium est stulte ac improbe egisse Iudaeos, dum de mentis puritate parum solliciti, tantum corporis purgatione lotionibusque fuere

(x) in *Porta Moysis* p. 376. (y) contra *Serrarius*, cap. VII. (z) ad *Marci* cap. VII.

ere intenti. Quo nomine & grauiter, ac merito quidem, a Seruatore nostro fuere rephensū.

§. XI. Sed non minus apud Ethnicos recepta fuerunt haec internæ purgationis symbola: nulliusque fere rei in illorum sacris frequentior iniicitur mentio, quam καθάρσις, ἀγνισμῶν, ὁσιῶν, expiationum, expiamentorum, piamentorum, piaminum, februum, lustrationum, purgationum animae, & purificationum. Multa de hūc moneri possent ritibus, sed integro doctoque opere hoc iam egit Io. Lomeierus, a in compendio autem hoc argumentum pertractat Eduardus Baro Herbertus de Cherbury & Castri. b Praecipua huc redeunt momenta: non corporum modo, sed & animae sordes per purgationes & lustrationes eiusmodi tolli credebant. Ouidius: c

Omne nefas, omnemque mali purgamine causam,

Credebant nostri tollere posse senes.

Græcia principium moris fuit: illa nocentes

Impia lustratos, ponere facta putat.

At non omnia tamen ita expiari posse delicta putabant, immo scelerum criminumque grauiorum nullam esse expiationem, saltem prudentiores contendebant, eaque

Aa 5 nul-

(a) de lustrationibus veterum. (b) de relig. gentil. p. m. 269. seqq. (c) fast. l. II. init.

nullo piaculari aut lustrali sacrificio ita expiari posse, vt non in illa animaduerneret, Deus. Docet hoc, quem laudauimus, Eduardus Herbertus de Cherbury, qui & hoc addit, vbi criminis alicuius lustratio vel expiatio publica facta esset, nullam penes Magistratum, crimen illud puniendi, fuisse auctoritatem. Quod nos in medio relinquimus. Sicut nec illa lustratio, qua integri exercitus, aut vrbes, aut agri expiabantur, aut lustrabantur, vt mala imminetia ab iis auerterentur, ad nos nunc pertinet.

§. XII. Ad modum autem, mediaque purificationis ac lustrationis si respiciamus, ea non varia modo, sed interdum etiam inepta satis atque ridicula fuisse deprehendimus. Sic fiebat, quandoque lustratio interfectis aut oblatiis animalibus, tauro, agno, oue, porco, cane. Mirum lustrandi exercitus ritum apud Macedonas vsurpatum, ex dissecto cane, refert Liuius. ^d Apud Aethiopes alienigenae in beatam quandam insulam mittebantur, vel deportabantur, idque pro expiatione reputabatur, teste Diodoro Siculo. ^e Sed cum primis tamen triplicem Theologia gentilis admittebat animae purificationem, obseruante Gerhardo Io. Vosio, ^f vnam

(d) *dec. IV. lib. X.* (e) *lib. I.* (f) *de idolol. gentil. lib. II. cap. XIV. circa finem.*

nam aëre, alteram aqua, tertiam igne. Testis huius rei est Seruius: *g in omnibus sacris tres sunt istae purgationes. Nam aut taeda purgantur & sulphure: aut aqua abluuntur: aut aëre ventilantur, quod erat in sacris Liberi, hoc enim est, quod dicit II. Georg:*

- - - Tibique
Oscilla ex alta suspendunt mollia quercu.

Ad triplex hoc purgationis genus Maronem libro sexto Aeneidos his versibus respexisse idem putat Vossius:

- - - Aliae panduntur inanes
*Suspensae ad ventos: aliis sub gurgite vasto
Insectum eluitur scelus, aut exuritur igni.*

§. XIII. Recte autem docet Hermannus Witsius, h celeberrimus hodie Academiae Lugdunensis Theologus, sapientiores ex ipsis gentilibus tum Graecis tum Romanis, ad peccati naturam paulo accuratius attendentes, pronunciasse, nihil esse ineptius, quam casis id genus ceremoniis criminum expiandorum vim attribuere. Euripidis dictum refert Stobaeus: i

Θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά:
Mare cuncta hominum mala prorsus abluir:

Sed addit: *cadit hoc dictum in superstitiosos, qui mari lustrari solent.*

Apertius Ovidius: k

Ab

(g) ap. Vossium. (h) de theologia gentil. circa iustificat. t. II. miscel. exercit. XX, p. 678. (i) serm. IV. (k) l. c.

*Ab nimium faciles, qui tristia crimina caedis,
Flumineâ tolli posse putatis aqua.*

Iam equidem vir clarissimus porro docet, cum reliquarum purgationum vanitatem intellexissent Ethnici, itum ab illis fuisse ad sacrificia expiatoria. Quorum tamen non alia conditio apud Ethnicos fuit, quam lotionû, aut ceterarum lustrationum. Etenim ad Iudaeos quod attinet, hisce sacrificiis arcanâ suberat significatio, expiationis a Messia peragendae: quae relatio ad mortem Messiae cum cessabat aut negligebatur, non maior sacrificiis ad hominum crimina expianda vis inesse poterat, quam superstitiosis lotionibus & lustrationibus. Quae cum ita sint, ratio constat, cur Pythagoras, Plato, Porphyrius, & alii sapientum, sacrificiis expiatoriis exiguum oppido statuerint pretium, miratique sint, qua ratione tetrica illa consuetudo, in innocentium animalium sanguine, atraque fuligine ac fumo delubra foedandi, totum pene occupauerit orbem. Porphyrius sane hoc tam ab omni sapientia alienum arbitratus est, ut integra dissertatione ostendere conatus sit, eam Deos colendi rationem esse βλαβερόν, παράνομον, & ἀνόσιον, noxiam, illegitimam, ac profanam. 1 Le-gique merentur, quae hanc in rem porro ex veteribus collegit Hermannus Witsius. m

6. XIV.

(1) vid. Eusebii præparat. euang. lib. IV. cap. XIV.

(m) l. c.

§. XIV. Facere non possum, quin hic paucis attingam, quae de veterum purgationibus, lustrationibusque notavit Io. Clericus. n De notionibus enim obscuris verba faciens, in exemplum proponit voces, *mundities, immundities, purus, impurus, pollui, purgari, &c.* Cum de sordibus corporis aut vitiis animi istae adhibentur, nemini, quid sibi velint, ignotum esse posse, lubens concedit. At veteres passim neq; corporis proprie, neq; animi habita ratione, impurum aut pollutum in sacris dixisse eum, quem sacra attrectare aut iis adesse nefas erat, eo, quod imparatus haberetur. Arbitratos etiam fuisse, si sacra faceret hoc in statu, ea Numini displicere. Sic manibus illotis, quamvis ceteroquin, nullae sordes iis adhaererent, immolare victimam non licebat, immo ne quidem templa ingredi: immundi similiter erant, qui cadauer attigerant, aut etiam propius ei adfuerant, qui puerperam inuiserant, & quae alia erant eiusdem commatis. Concludit ex hisce, cum nec corporis, nec animi impuritatem hisce formulis denotare poterint, eos, qui istas adhibuerunt, ignorasse prorsus quid sibi vellent. Atque hinc porro dicit mirandum non esse, quod tam multos ludicros ritus ad purgandos aut expiandos

(n) art. crit. part. II. sect. II. cap. VII. pag. m. 648. seqq.

andos pollutos adhibuerint. Namque non aqua modo, sed animalibus etiam, plantis, fossilibus, purgationes lustrationesque factas constat. *Quid ergo, inquit, significabatur voce purgare, aut lustrare? Ritum celebrare, cui cur hoc nomen esset impostum, nesciebant.* Ego haecenus equidem consentio, plerosque, nec ad rem ipsam, nec ad verba attendentes, hisce vocibus olim ita usus esse, ut ipsi, quid iis sibi vellent, nescirent. At, an ita obscure sint hae locutiones, ut nullas claras notiones admittant, habuerintque, saltem apud accuratiores rerum verborumque sacrorum arbitros, id vero vix mihi persuadere possum. Immundities enim corporis praecipue hisce vocibus ac formulis designabatur: hanc procul remouere debebant, qui sacris operari cupiebant, ut inde omnibus documentum praeberetur, casta puraque mente Deum colendum esse. Sic manibus illotis sacra tractare nefas erat. Manus enim, variarum rerum ministerio destinatae, quam facillime contrahere sordes poterant; adeoque lotionem earum semper opus erat, ut nunquam non hoc reuocaretur in memoriam populo, non posse aliquem satis de animi sordibus purgandis sollicitum esse, cum insciis etiam haud raro & velut inuitis adhaerescant. Quare cum idem vir, doctissimus ex hisce omnibus tandem infert,

fert, Deum itidem in gente Ebraea de pollutionibus & lustrationibus leges ferendo, neutiquam inanes per se ritus primum instituisse, sed cum populus Ebraeus esset, illis dudum adsuetus, Deum leges suas eius ingenio attemperasse, capiendum hoc est cum grano quodam salis. Certe Deum, ea qua est, benignitate, in quibusdam ad ingenium populi Ebraei se attemperasse, non abnuo: nec tamen hosce similesue ritus inanes dixerim, cum simul ad populum de puritate mentis semper retinenda, commonefaciendum, eos comparatos fuisse, nemo temere dubitauerit.

§. XV. Ceterum ab externa ista, & ex parte superstitionis καθάρσεως multum distincta fuit philosophica illa Pythagorae atque Platonis. Ad animi enim, non autem corporis spectabat puritatem, eamque non lotionibus, sed affectuum prauarumque cupiditatum omnium oppressione, & eradicatione, obtinendam esse contendebant. Et huc philosophiam comparatam esse docebant, quae ideo recte meditatio mortis definiebatur, ad affectus prauasque propensiones enecandas atque tollendas, vni-
ce spectans. Interim externa purgationis non respuebant symbola: post mortem etiam, si homo, dum vivebat, se purgare neglexisset, aliud animae subeundum esse
se

se purgationis genus, autumabant, eoque cumprimis μετεμψύχωσιν referebant Pythagoraei, qua de re multa dici possent, si quos nobis ipsi constituimus limites, migrare vellemus.

§. XVI. Vtriusque tamen καθάρσεως & internae seu philosophicae, & externae seu vulgaris, rudera quaedam atque vestigia in Ecclesia Christiana remanserunt, & non minori in ea. quam apud Ethnicos, superstitioni dederunt occasionem. Et ut ab externa seu vulgari incipiamus, quis nescit aquam lustralem Pontificiorum? quam quod a Iudaeis alii, alii ab Ethnicis deriuent, mirum non est, cum tum apud hos, tum apud illos, lotiones lustrationesque in usu fuisse, iam supra a nobis observatum sit. A Iudaeis eam arcescit Polydorus Vergilius, o qui tamen nec gentilium ritus praetermittit. p Diserte hoc ex ipsis Romanensibus profitetur Durantus: q *Hunc quodammodo ritum & gentiles frequentarunt*: cui accedit Caesar Baronius r qui non tantum, dum Romanensem religionem cum gentilismo contendit, inter reliqua capita in quibus inter

(o) de inuent. rer. lib. V. cap. VIII. (p) lib. VI. cap. I.

(q) lib. I. de rit. eccles. cap. XXI. (r) ad a. LVII.

§. Iob. & alibi. add. Casalius de ritib. veter. Christi. cap. I. XXXVI. & alibi.

inter se conueniant, aquam etiam lustralem commemorat, sed laudat etiam hoc institutum, ac si per illud ritus laudabiles, semota superstitione, ad Christianos translati sint: *sanctificatas hoc modo superstitiones paganorum a Christianis esse, aegreque fieri Diabolo, putans, quando ei eripiantur, quae ab ipso inuenta sunt, in suum honorem & gloriam, traducanturque ad honorem & gloriam Dei.* Quae tam frigida sunt, vt ne refutatione quidem opus sit. Ego ita existimo, non malo quidem consilio hunc ritum, aqua lustrali homines conspergendi introductum in ecclesiam, Christianam fuisse, quemadmodum & per se nihil prauum inuoluit, modo eo saltem comparatus sit, vt homines puritatis internae per eum admoneantur. Idque eos, qui illum introduxerunt, quicumque demum ii sint, spectasse arbitror. At postquam successu temporis tanta efficacia, per summam & plusquam puerilem credulitatem, aquae lustrali tribui coepit, vt non modo Daemones per eam fugari, sed peccata quoque tolli sibi Romanenses persuaferint, idque saltem apud eos remanserit dubii, num tantum venialia, an vero etiam mortalia peccata per eam expientur? dubius merito ancepsque aliquis haeret, maiorne Romanensium hac in re superstitio sit, an Ethnicorum fuit. Hoc cine autem est sanctificare gentilium superstitiones? immo ita augentur, non sancti-

ficantur. Sed conferunt hoc negotium ex Theologis Io. Gerhardus, & Richardus Montacutius, & aliique. Nos Deo merito gratias agimus, quod ab hacce liberati simus superstitione, simulque optamus, ut tandem ab aliis quoque Papismi reliquiis, ecclesia nostra penitus repurgetur.

§. XVII. Sic & in doctrina de purgatorio, quam hodiernum ecclesia Romanensis retinet, veteris Theologiae gentilis conspici vestigia, positum est extra controuersiam. Nisi & hic Ebraeorum in subsidium vocare sententiam velis, quippe a quibus itidem purgationem animæ post hanc vitam credi, ex instituto & peculiari libello euicit Iosephus Voisinius. Certe ad veteres ecclesiæ christianæ Doctores, a quibus hæc opinio propagata fuit ad ecclesiam Romanensem, quod attinet, multos ex illis purgationem quandam post mortem homini subeundam esse, priusquam æternæ compos fieret beatitudinis, credidisse, manifestum est. Platoniamque huic opinionem philosophiam dedisse occasionem nemo dubitauerit, qui secum expenderit, quantum Patres huic philosophiæ statuerint pretium. Omnes, inquit Ambrosius, & oportet transire per flammam, siue ille Iohannes

(s) *conf. cathol. pag. m. 768, seqq.* (t) *Orig. eccles. part. II. p. 79.* (v) *serm. XX, super Ps. CXVIII.*

bannes euangelista , siue ille Petrus : & alibi : x igne purgabuntur filii Leni , igne Ezechiel , Daniel . Sic & Hilarius : y Emendatio puritatis etiam post Baptismi aquas reposita , qua nos sancti spiritus sanctificet aduentu , iudicii igne nos decoquat . Quibus plurima alia veterum adiicere testimonia possem , si hoc nunc agerem . Loqui autem hosce ecclesiae Doctores de igne iudicii extremi , quo omnium hominum corpora purganda & lustranda putauerint , contendit cum aliis Petrus Molinaeus ; z non male quidem . Sufficit enim vero ad nostrum quod nunc attinet institutum , ecclesiae veteris doctores , magno consensu agnouisse , post mortem etiam purgationem aliquam instare homini . An vero non etiam nonnulli ex veteribus praeter ignem extremi iudicii , alium , quo purgarentur non corpora sed animæ , admiserint , alia est quaestio , de qua hic agere instituti ratio non permittit . Quod si vel maxime affirmetur , neutiquam ideo superstitiosum ecclesiae Romanensis purgatorium stabilitur . Quicquid huius sit , ex Theologia gentili , imo ipsa philosophia Platonica , hocce dogma fluxisse , manifestum est ex iis , quæ supra diximus . Sed comprobari hæc insuper

Bb 2

ex

(x) serm. III. super Psal. XXXVI. (y) super Psal. CXVIII. (z) in nouit. papatus, lib. VII. art. III. p. m. 618.

ex iis possunt, quæ Eusebius a ex Platonis libro de anima, de statu animarum post mortem, iuxta mentem huius philosophi, commemorat. Nonnullos scilicet homines propter peccatorum magnitudinem ἀϊάτως ἔχειν *insanabiles* esse, illosque coniici in tartarum, vnde nunquam possint euadere. Alios vero magna quidem, sed ἱάσιμα tamen seu *medicabilia* peccata perpetrasse, vt si ex iracundia caedem commiserint, reliquam, vero vitam μετάνειον *in poenitentia* exegisse, eosque pro ratione delicti in diuersa ignis flumina amburendos coniici, tandemque post annum & amplius, appropinquare paludi Acherusiadi, ibique eos, quos laeserint, inclamare, nec dimitti prius, quam harte facultatem inde exeundi ab iisdem impetrent. Qui vero, inquit, excellenter sancte vixerunt, supra ascendunt in purissimas habitationes, vbi sine labore viuunt in futurum tempus. Qui autem mediocriter vixerunt, illi per Acherontem in paludem igni ardentem deuehuntur, ibique peccatorum poenas exsoluunt, & καθαιρόμενοι hoc est *purgati, lustrati seu expiati*, ἀπολύονται *abluuntur seu redimuntur* si quid deliquerunt. Hæc ex Platone Eusebius, qui & alibi adhuc uoluentiora ex eodem de purgatione animæ post mortem refert, ex quo etiam illa

repe-

(a) *præparat. euangel. l. I. c. vlt.*

repetit B. Martinus Chemnitius, b qui totum hoc argumentum erudite pertractavit, & pluribus etiam documentis comprobavit, tandemque concludit: *tota igitur structura pontificii purgatorii extat in Platone, annis ante Christum natum quadringentis, ex philosophicis & poetiis fundamentis delixata*. Existimauerim tamen hocce dogma multis superstitionibus a pontificiis fuisse auctum, præterquam, quod insuper ad opes clericorum augendas, callide hoc ab illis fuerit accommodatum. Sed hoc nunc non agimus.

§. XVIII. Luculentiora adhuc internæ seu philosophicæ istius purgationis vestigia occurrunt in Theologia, quam vocant, Mystica. Hanc enim Platonice philosophiæ originem debere, communis & recepta fere hodie est sententia. Constat vero tribus hanc Theologiam circumscribi solere viis, purgatiua, Illuminatiua, vnitiva. Hugo de Palma: *c exinde habetur quod triplex est via ad Deum, scilicet Purgatiua, qua mens ad discendam veram sapientiam disponitur: secunda dicitur Illuminatiua, qua mens cogitando ad amoris inflammationem accenditur: tertia vero Vnitiva, qua mens supra omnem intellectum, rationem & intelligentiam a solo Deo sursum acta dirigitur. De hac ergo triplici via, in quibus tota consistit Mystica Theologia,*
B b 3 est

(b) in exam. concil. Trident. pag. 529. (c) Theolog. Mystic. p. 5.

est huius opusculi intentio. Similia habet Thomas A Iesu : *d Purgatiuae viae est purgare & perficere sensus : Illuminatiuae, rationem : Vnitivae, spiritum seu mentem, quae est superior animae pars &c.* Quae loca & alia huc spectantia etiam adduxit Ehregott Daniel Colbergius e sed iam pridem hoc erudite pertractavit B. Iac. Thomafius f qui inter alia & Sandaei g addit testimonium, quod *de tribus istis viis omnes fere agant spiritualium rerum magistri.* Nec discedit ab hac sententia qui nostra aetate noua methodo theologiam Mysticam complexus est, celeberrimus Cameracensium Archiepiscopus Franciscus de Salignac Fenelon, sed eandem potius suo calculo comprobat, triplicemque iustorum statum, triplici ista via designari contendit. h Quod vero Platonici similia fere docuerit, haud difficulter probari potest, & partim etiam ex dictis iam constat. Nimirum per purificationem, & ἐπιτελεσθῆναι εἰς ἑαυτὸν eo hominem perducere docebant, ut Deo similis fieret. Purgatio ergo *viae purgatiuae*, & re ipsa & nomine quoque, conuersio in se ipsum, viae

-
- (d) *meth. diuin. Orat. lib. I. cap. I.* (e) *in Christianismo hermetico-Platonico. part. I. cap. I. pag. 63.* (f) *in schediasmate histor. &c. pag. 57.* (g) *clau. Theolog. Mystic. pag. 380.* (h) *explicat. des maximes des saints artic. II. pag. m. 16.*

vix *illuminatiua*, & denique ad *milatio Dei* viæ *vnitiua* respondet. Is quem antea laudauit Iacobus Thomasius, i huc etiam refert quatuor virtutum gradus, de quibus in schola Platonica multus erat sermo. Alias enim *politicas* faciebant, alias *purgatiuas*, alias *intellectuales*, alias denique *exemplares*. Politicæ externis saltem constabant officiis, quæ in improbos etiam & cupiditatibus suis seruientes cadunt, interim ad societatis custodiam, vitamque ciuilem apprime sunt necessariae. Reliquæ autem illorum demum propriae erant, qui sublimiori quodam instinctu concitati, non vitae huius cito transiturae, sed æternæ, semperque duraturæ ambitu, felicitatem veram circumscribebant, Horū vt certi ordines sunt certaeque classes, quibus, vt antea dictum, ttes istæ Mysticorum viæ respondent, ita purgatorix virtutes in iis reperiuntur, qui constituti sunt in via purgatiua, intellectuales in iis, qui in via illuminatiua, & exemplares denique in illis, qui in via vnitiua. Sed rem agerem prorsus superuacaneam, si pluribus hoc comprobare vellem, cum & res ipsa doceat, esse hic quandam inter Platoniorum & Mysticorum doctrinam conuenientiam, nec ipsi hoc negent Mystici, aduersarii quoque illorum hanc gloriā illis adeo non inuideant, ut toto die hoc eis exprobrare non desinant.

§. XIX. Vergatne aurem, hoc in Mysticae Theologiae dedecus, id quidem est, de quo non prorsus ab instituto nostro alienum fuerit, instituere quaestionem. Qua de re ita sentio, vt lubens profitear, me satis mirari non posse, quod nonnulli homines ex eo invidiam creare Mysticis annitantur, quod consentientia quaedam doceant cum philosophia Platonica aut Pythagoraea. Et enim si quis scholasticam theologiam in Protestantium academiis tantum non triumphantem, reiicere ex hoc capite auderet, quod ea consentientia quaedam cum philosophia Aristotelis doceat, is sibilo ab omnibus atque cachinno exciperetur. Iam scire vellem rationem, cur Mysticis fraudi esse debeat, quod in quibusdam Platonem sequantur, cum Scholastici contra gloriae sibi ducant sequi Aristotelem, nec rerum diuinarum intelligentia, prout ea in hominem Ethnicum cadere potuit, nec morum probitate, nec vllis omnino virtutibus, aliisque dotibus, cum Platone comparandum? ed dimittamus Aristotelem: si Mysticis iure hoc exprobrari debet, quod in quibusdam cum Platone aut loquantur aut sentiant, 1) probandum quod sententia ista, aut loquendi formula ex Platonis philosophia sit haulta, 2) quod eadem, prout a Platoniciis adhibetur, sit erronea, 3) quod in eo
sen-

ſenſu, quo erronea dicitur aut reuera eſt, te-
 iam adhibeatur a Myſticis. Ego neutiquam o-
 mnium Myſticorum in me ſuſcipio patrocini-
 um: ſcio enim non idem de omnibus ferendum
 eſſe, iudicium: ſcio etiam, quid in Theologia,
 quae vocatur Myſtica, aut laudandum aut
 deſiderandum ſit: hoc ſaltem aſſero in prae-
 ſenti, maximopere falli eos, qui exinde inui-
 diam illi creare volunt, quod Platonica,
 quaedam dogmata, aut loquendi formulae,
 in ea occurrant. Sic quae de purgatione
 Platonici docent, ſi recte intelligantur,,
 neutiquam improbanda eſſe, adeoque recte
 a Myſticis Theologis retineri, deinceps de-
 monſtrabitur.

§. XX. Miſiſ tantisper hiſce, id potius
 inquisitione dignum putamus, qui factum,
 vt cum Pythagoraei atque Platonici *καθαροί*
 atque animi corporisque puritatem tan-
 topere commendarint, plurimi tamen extite-
 rint tum inter philoſophos, tum inter hae-
 reticos, vt vulgo vocantur, veteres, qui cum
 Platonici videri vellent, ſædiſſimis tamen ſe
 manciparunt libidinibus, imo hiſce vt eo ſe-
 curius litarent, Platoniam obtentui ſum-
 pſerunt philoſophiam. Apuleius, haud in-
 ſimum inter philoſophos Platonicos locum
 fortitus, amorem corporeum palam extolle-
 re laudibus ſibi religioni non duxit, & ſua
 poëmata veterum defendit exemplis, Ana-
 creontis, Sapphonis, Aeditui, Portii, Ca-
 tullus,

tulli, Tibulli, Propertii, Virgilii, grauis-
 morumque etiam philosophorum Solonis,
 Diogenis Cynici, Zenonis Stoici, & ipsius
 denique Platonis. Imo idem ipse versus
 Platonis obsceno pro sanctis venditare,
 non erubescit, vti notat Henricus Dodwel-
 lus, * vir antiquitatis ecclesiasticae peritis-
 simus. Si Gnosticos innuit Iudas Apосто-
 lus, dum quosdam describit, tanquam gra-
 tiam Dei εις ασέλγειαν μετατιθέντας, v. 4.
 εκπορνέυσαντας, v. 7. σάρα μιαίνοντας v. 8.
 επαφρίζοντας εαυτών αισχύνας v. 13. impuris-
 simos foedisimosque mortalium eos esse
 oportuit. Certe si Epiphanio fides habenda,
 vix vlla tam nefanda cogitari impuritas
 potest, qua se non commaculauerint Gnosti-
 ci. Rursus ex philosophia Platonica ortas
 esse horum hominum haereses communis est
 sententia, plurimique recentiorum, saltem
 ad inuidiam illis, quos itidem pro Platonis
 habent, conflandam, autumarunt. De Car-
 pocratianis nunc nihil dicam, aut Montani-
 stis, quorum quemadmodum eiusmodi fue-
 runt mores, vt ortum fabulae, qua Catholi-
 corum etiam synaxes oedipodaeorum ince-
 stum nomine male audierint, dedisse cre-
 dantur: ita pro Platonicae philosophiae a-
 lumnis hosce similesque venditare, multi
 hodie non erubescunt.

§. XXI.

(k) in dissert. Cyprian. III. p. m. 10.

§. XXI. Hi ergo, si Platonica philosophia ad suas impuritates abusi sunt, quidnam demum in ista philosophia, quae nihil magis quam puritatem inculcat, hisce hominibus ad eiusmodi quid audendum, occasionem, suppeditare potuerit, id vero est, quod dubium nobis videtur. Henricus Dodwellus non sine magna verosimilitudinis specie asserit, doctrinam Platonis de amore ab hisce hominibus non rite intellectam, argumentum & πρὸ Φασι prauas suas cupiditates explendi, illis præbuisse. Multus utique Platoni pariter ac Socrati passim de amore sermo est. Quem ut recte de diuiniori, animarum scilicet, non corporum amore viri eruditi interpretantur, ita argumenta, quibus idem Henricus Dodwellus euincere cupit, amorem corporeum non prorsus exclusisse, Platonem, nullius plane sunt momenti. Sic potuerunt & Socratis & Platonis discipuli a corporis commendari formositate, ut ne minima tamen suspicio, hisce philosophis amorem corporeum in pretio esse, subsit. Imo ut Plato, ita multi qui pro Platonis habentur, omnem amorem corporeum, si non ut illicitum, saltem ut coniunctum cum manifestissimis humanae imbecillitatis documentis repraesentarunt. Recte itaque in sequentibus subiungit idem Henricus Dodwellus :

Foe.

(1) *l. c.*

Foedum tamen hunc corporum amorem ita veri Socratis Platonisque affectae detestati sunt, ut essent etiam ex aduerso inter haereticos alii, qui nuptias omnes vel eo ipso nomine damnarent, propter corporis hoc commercium.

Nec Tatianum modo eiusque Encratitas primum sub secundi seculi medium hoc docuisse, obseruat, sed alios etiam Apostolis coaeuos, quos hoc nomine damnauit Apostolus 1. Tim. IV. 3. Saturninum quoque atque Marcionem, vtrumque Tatiano antiquiorem, huius sententiae propugnatores designari ab Irenaeo. ^m

s. XXII. Quod ergo obiectum fuit de Apuleio, atque Gnosticis hinc sua sponte corruit. Potuerunt namque sectatores Platonis male intellecta magistri mente, in diuersas ab eo discedere opiniones, quas qui statim ipsi Platoni impufauerit, maximam ei fecerit iniuriam. Epicuro fere idem contigisse, multi eruditi viri autumant, ut de corporis voluptate intelligerent eius discipuli, quod ipse de mentis voluptate asseruerat. Sed ad Gnosticos ut veniamus, primo probandum adhuc est, fouisse eos tam impia dogmata, tamque impuris eos praeditos fuisse moribus, ac vulgo perhibentur. Ad locum enim, quem ex Iudae Epistola attulimus quod attinet, nondum euictum plane est, ideo eo designari Gnosticos, licet generatim, haere-

(m) *aduers. haeres. l. XXX. XXXI.*

haereticos quosdam ibi innui, positum sit extra dubium. Epiphanii non magna amplius hodie est autoritas. Speciatim autem de Gnosticis falsa eum retulisse, iam haud contemnendis rationibus euicerunt Desiderius Heraldus ⁿ atque B. Christianus Kortholtus. ^o Esto autem, fuerint tales, quales vulgo perhibentur, nondum tamen euictum est eos fuisse Platonicos : aut si alia, forte doctrinae suae capita ex Platone hauserunt (quod a quibusdam equidem asseritur, sed satis frigide probatur) hanc etiam impuritatis legem ab eodem didicisse magistro. Etenim quod nonnulli asserunt : *Fundamentum peruersitatis illorum fuisse doctrinam de lumine diuino vel Christo per omnes creaturas diffuso, inque corporibus singulis latente, quem eo modo (res foedissimas bibendo & comedendo) colligi ac cum principio suo reduniri opinati sint*, cum iterum tantum auctoritate Epiphanii nitatur, rursus apud accuratiores rerum existimatores vix locum inueniet.

§. XXIII. Ceterum cum nonnulli Pseudo-Platonici voluptatibus suis habenas omnes laxauerint : alii contra, & quidem ex veris ac genuinis Platoniciis, nullum plane amorem corporeum admittere voluerint, idem quem iam saepe allegauimus, Henricus Dodwel

(n) in notis ad Minut. Felic. p. 76. (o) de calumniis in veter. Christ. §. XXXIV.

wellus porro obseruat, nonnullos ex iis mediam quandam tenuisse viam, & cen-
 fuisse, aliquem amorem corporeum,
 damnandum esse, aliquem contra in
 ipso etiam ascensionis animae negotio, esse
 probandum. Cum vero alicui merito mi-
 rum videatur, quo pacto hoc cum reliquis
 Platonis decretis consistere possit, Dodwel-
 lus, ex hypothesibus huius philosophiae
 rem omnem ita exponit: 1.) obseruat, omnem
 hanc animarum in corpora inclusionem, penna-
 rum esse metaphora a Platonice obumbratam,
 lapsum eius πτερόππουσιν haberi, siue alarum de-
 fluxum, reditum πτεροφύησιν, siue alarum iti-
 dem nouarum incrementum. Alarum autem no-
 mine nihil aliud intelligebant, quam motum ani-
 mae vehementem, quo ut corpora ita animae ad
 superiora raperentur. Cum enim animam natura
 divinam crederent, locumque superiorem ei ex na-
 tura sua conuenire: sequebatur omnino cum illa
 vehementius mota esset, redire sibi vim suam
 entheam atque natiuam, qua cum antea viribus
 destituta conaretur equidem nec posset, iam facta
 virium nouarum accessione vigentior, posset etiam
 ad diuiniora contendere. Haecenus bene. Nam-
 que summa huc redit, per motum vehe-
 mentiore animae iuxta Platonice interdum vim
 entheam animae quodammodo
 restitui. Ad quod porro addit, hoc non
 adeo expeditum alicui videri posset: 2.) in-
 quit animaduertendum ex poetarum mythologiis,

ex

ex quibus omnem suam philosophiam cudisse diximus Platonicos, amorem esse factum alatum, quod etiam Simonides suo in amorem hymno alarum symbolo ad oculos repraesentauit. Pluribus hoc prosequitur: Sed eo tamen cuncta redeunt, Platonem cum poëtis amorem repraesentasse alatum. Hinc ergo infert: *Ex natura igitur sua Amorem animarum redditui multum contulisse necesse erat.* Scilicet, quia Plato ei alias, hoc est eiusmodi vires tribuebat, quarum rerum acquirendae erant animae, ut ascendere ad Deum posset. Sed ut paulo luculentius efficaciam amoris corporei in hocce munere ex mente Platonis designet, 3) addit, *hos animae diuiniore motus diuiniore pendere tamen a corporis temperie, ita ut non pro arbitrio suo, sed vero pro organi dispositione, ita possit effici.* Id quod exemplo prophetiae declarat, quae, quod conceditur ad omnibus, certam corporis requirat dispositionem. Pergit: *ingentes etiam exigebat impetus Enthusiasmus ille seu furor amatorius, qui non possent nisi in corpore recte disposito excitari.* Hinc tandem 4) concludit: *quacunque ad illam corporis amatorii temperiem necessaria erant, ea ad Enthusiasmum quoque amatorium iuxta Platoniorum sententiam vtilia fuisse.* Haec Dodwellus: quae rectene, an secus ab eo dicta sint, nunc inquirere non lubet. Duo saltem obseruamus, 1) nusquam disertè eiusmodi quid Platonem de amoris corporei vtilitate ad animae vires restaurandas

docuisse: sed per multas consequentiarum ambages, hoc demum ex eius philosophia elici. Iam vero per consequentias multa philosophis imputari constat, quae nunquam illis in mentem veniunt; 2) ipsum Auctorem non de quouis amore corporeo, multo minus de foedo, crasso & illicito, sed de licito, haec, quae dixit intelligere: ipse namque subiungit, *foedam corporum coniunctionem animae noxiam putasse Platonicos*: & iterum, *censuisse illos entusiasmo hocce philosophice utendum, excitatum ita rebus corporeis, alio tamen & ad incorporea referendum esse*. Quae ab omni libidinis & impuritatis suspitione Platonicos liberant, demonstrantque, nihil eos, quod καθάραται repugnaret, docuisse.

§. XXIV. Nihil ergo amplius superest, quam ut paucis, quid in hac purgatione Pythagoraeo - Platonica laudandum, quidue forte culpandum sit, designemus. Res ipsa, quod animae purgatione opus sit, ut homo cum Deo vniri atque ita verae felicitatis compos reddi queat, citra controuersiam & cum Scriptura sacra, & cum ratione etiam conuenit. Quid multis? nonne idem totidem fere verbis dixit Seruator: Beati οἱ καθάραι τῇ καρδίᾳ quoniam ipsi Deum videbunt, *Matt. V. 5.* Finis, visio Dei, & medium puritas cordis itidem ibidem coniunguntur. Nihil apertius dici poterat. Respondet, ut pau-

paucis rem omnem eloquar, haec καθάρσις *poenitentiae verae*, quam toties Christus inculcat, & sine qua ingressus ad coeleste regnum nemini conceditur. Quemadmodum vero duplex est poenitentia, alia illorum qui primum mentem a vitiis purgare incipiunt, & a morte ad vitam a Deo perducuntur, alia autem illorum qui cum Deo iam coniuncti sunt, sed adhaerentes sibi maculas atque labe eluere indies magis magisque annituntur: ita purgationis voce vtraque subinde denotatur. De priori capio illud Esariae: רחצו רחצו *lauamini*, mundi estote: cap. 1. 16. De posteriori illud Apostoli: Haec igitur habentes promissa, carissimi, purgemus nos ipsos ab omni & corporis & animi labe, sanctimonia perfungentes cum Dei metu. 2. Cor. VII. 1. & plura alia diuinarum litterarum oracula. Hinc porro obseruo, cum Mystici Theologi purgatiuam inculcant viam, de posteriori praecipue eos esse intelligendos, quippe qui de hominibus iam conuersis & per primam purgationem emendatis loquuntur, hisque adeo ad maiorem perfectionem consequendam, viam monstrare, atque praeire exemplum volunt.

§. XXV. Pythagoraei equidem atque Platonici videntur itidem de iis loqui, qui ad maiorem adspirant perfectionem, & ultra vulgus enituntur. At enimvero hic maxi-

Cc

mus

mus purgationis huius philosophicae sese exerit defectus, qui in eo consistit 1) quod ne maculas quidem atque impuritates animae sola ratio satis agnoscat, nedum, eo, quo par est dolore, homo solis naturae viribus instructus, ob haecce vitia, perfundatur: quae res longe aliter se apud veros christianos habet: deinde 2) quod veram rationem mediumque purgationis, fidem, scilicet in Christum huiusque meritum, quo solo nostra expiantur crimina, & animae, purgantur prorsus ignorauerint. Hinc Christo tum in regeneratione, tum renouatione tanquam diuinum opus adscribitur, quod nos a peccatis vitiisque nostris purget. *Sanguis Christi, καὶ θάλαττα purgat nos ab omni peccato. 1. Iob. I. 7. & vers. 9. fidelis est Deus, ut remittat nobis peccata, & καὶ θάλαττα, purget nos ab omni iniquitate. add. Ezech. XXXVI. 25. Hebr. IX. 13. 14. X. 22.* Et huc etiam spectarunt lotiones atque lustrationes, a Deo Ebrais praescriptae.

§. XXVI. Neque tamen dissimulandum, altius hic assurgere Pythagoraeos atque Platonicos, quam vt in rationem hoc cadere videatur. Docent namque & ipsi, purgationem non posse vel institui vel perfici, vt decet, sola cura studioque humano, verum opus esse subsidiis diuinis bonorumque geniorum, qui propterea a Deo sollicitis

tis ac feriis precibus sint exigendi. Huc trahunt verba carminis aurei, quod vulgo Pythagorae ipsi tribuitur:

Ζεῦ πάτερ ἢ πολλῶν τε κακῶν παύσεαι ἀπαντας,

ἢ πᾶσιν δείξαις ἐν τῷ δαίμονι χρώνται,
ἀλλὰ σὺ θάσσει ἐπεὶ θεῖόν ἐστι βροτοῖσιν

*Jupiter Alme, malis iubeas vel solui. r omnes,
Omnibus utantur vel quonam daemone monstra.*

At confide, hominum diuinæ est stirpis origo.

Iamblichus nimirum haec verba ita exponit: *p In his versibus una omnino continetur, eaque optima ad diuinam felicitatem adhortatio, ea nempe, quae fit admistis precibus & inuocationibus tum ceterorum deorum, tum eorum principis, hoc est Iouis. Altera ostendit datum nobis & quasi sortito collatum genium, per quem ad Deos reducimur. Alioquin namque fieri nequit, ut quis ad diuinam substantiam, quae reuera talis est, peruenerit, nisi tali genio, velut duce quopiam, utatur, aut purgare se vllatenus, ac sicut decet, qui Deos amant, nisi adminiculo alicuius ex daemonibus. Superstitione gentili, quae huic sermone admixta est, dempta, nihil potuisset dici rectius. A Deo enim ardentissimis precibus impetrandam esse veram cordis puritatem, vbique scriptura sacra loquitur. Cor mundum seu purum crea in me Domine, inquit Dauid, Psal.*

CC 2

LI,

(p) *Protreptic, cap. III.*

LI, 12. *ab occultis meis munda seu purga me, Psal. XIX. 13.* Et quae alia sunt, quae passim occurrunt, eiusdem sensus, effata diuina. Irrita nihilofecius atque vana fuit spes gentium, qui fide in Christum, veraque redemptoris cognitione destituti, praecipuo ita caruerunt medio, corda purgandi, fide scilicet in Christum. Viderunt itaque ex parte veritatem sed totam non assecuti sunt, interim de necessitate purificationis testimonium ferentes, multos Christianorum modernorum in ruborem vertent, qui hanc agnoscere nolunt.

§. XXVII. Nec illud tamen praetermittendum, dum ἀπὸ τῆς ὑλικῆς ἀλογίας purgandam animam voluerunt, & hoc quoque caute esse capiendum, ne quis forte in eam ingreditur sententiam, animam per se non esse corruptam, sed omnem impuritatem a corpore trahere. Licet enim ratio hac de re nihil cognoscat, litterae tamen sacrae contrarium docent. Idemque & de fine huius καθάρσεως sentiendum. Qui si ita capiatur, ac si docuerint nostri philosophi, mutandam aliquando in essentiam diuinam animam nostram esse, error est, qui fieri nequit: sin hoc saltem voluerunt, quod valde verosimile est, similem fieri deberet hominem Deo, & quidem, vt diserte Plato adiecit, κατὰ τὸ δυνατόν, non vi-
deo

deo quid hic reprehendi possit. Defecata enim idem docet ratio: cum summa hominis felicitas consistat in coniunctione intima cum Deo: quae reciprocum & summum vtriusque & Dei & hominis amorem infert. Ergo si Deus hominem amat, non potest non eum felicem reddere; feliciorem autem reddere non potest, quam si eum sibi similem faciat, ubi ex parte hominis omnino adiiciendum est illud Platonis: *κατὰ τὸ διυπατόν*. Quae scriptura sara de renouatione ad imaginem Dei hic docet, notiora sunt, quam ut a nobis repeti debeant.

S. D. G.

